

Piedalies darbā ar putniem savā apkārtnē

AGNIS
BUŠS

Putni ir visur, tāpēc darbs ar putniem arī notiek visur. Latvijas Ornitoloģijas biedrības gadījumā darbs notiek visā Latvijā. Par to, ka putni ir sastopami gan Rīgā, gan citur Latvijā, esat jau lasījuši iepriekšējos žurnāla "Putni dabā" numuros. Tāpēc nav obligāti jābrauc "pēc putniem" uz citām Latvijas vietām. Bieži vien atliek tikai iziet ārā savā pagalmā vai pastaigāties tuvējā apkārtnē. Parasti tuvējā apkārtnē var atrast arī vēl kādu(-us), kam interesē putni. Un tad jau kopā vērot un pētīt putnus ir interesantāk. Savukārt, ja pēc tam ir vēlme palīdzēt putniem nopietnāk, kā arī stāstīt par putniem citiem cilvēkiem, tad ir vērts apsvērt domu par LOB vietējas grupas izveidi.

LOB vietējā grupa ir lielisks veids kā organizēt putnu izpēti, aizsardzības un sabiedrības izglītošanas darbības savā tuvējā apkārtnē. Šajā gadījumā ir pat pieejams daudz informatīvu materiālu, lai savu darbību padarītu par patiešām nozīmīgu. Turklāt daudz lielāka nozīme ir sistemātiskai darbībai kādā konkrētā vietā ilgākā laika posmā, nekā gadījuma rakstura novērojumiem un pētījumiem dažādās vietās. Piemēram, putnu izpētē lielāka nozīme ir kaut vai izsekot viena zīlīšu būriša līgždošanas sekmēm katru gadu 10 gadu garumā, nekā katru gadu izlikt jaunu būrīti citā vietā un pēc tam par to nelikties ne zinīs.

Arī LOB kā organizācijai vietējās grupas ir tiešs atbalsts mērķu īstenošanā. Īpaši tas attiecas uz LOB dalību dažādu valstisku lēmumu pieņemšanā, jo atbalsta vēstuļu rakstīšanu atbildīgajām amatpersonām un peticiju parakstīšanu ir vieglāk noorganizēt caur vietējām grupām. Vairāku cilvēku parakstītai vēstulei ir arī lielāks "svars".

Kas ir LOB vietējā grupa?

LOB vietējā grupa ir LOB biedri, kas apvieno savu interesi par putniem ar mērķtiecīgu aktivitāšu veikšanu savvaļas putnu aizsardzībā, izpētē un sabiedrības izglītošanā šajās jomās. LOB vietējo grupu darbības galvenais uzdevums ir aktīvi atbalstīt LOB mērķu īstenošanu un iesaistīt LOB biedrus un citus interesentus putnu aizsardzības, izpēti un sabiedrības izglītošanas aktivitātēs.

Vietējās grupas galvenā būtība ir, ka tās dalībnieki paši izdomā, ko vēlas darīt saistībā ar putniem, bet LOB kā pamatorganizācija palīdz īstenot grupas ieceres un mērķus. Turklāt atbalsts no LOB ir dažādos veidos:

- LOB nodrošina vietējās grupas ar grupu koordinātoru, kas uztur LOB komunikāciju ar grupām, sniedz konsultācijas, apstiprina grupu gada darbības plānus, gada darbības pārskatus, finanšu pārskatus un palīdz grupām dažādu jautājumu risināšanā.
- LOB vienreiz gadā rīko visu vietējo grupu vadītāju kopīgu semināru. LOB nodrošina vietējai grupai vienu bezmaksas lekciju gadā.
- LOB apņemas atmaksāt vietējās grupas budžetā 30% no vietējās grupas dalībnieku gada biedru naudas.
- LOB atbalsta un iesaistās vietējo grupu projektu īstenošanā.
- LOB iespēju robežās izsniedz nepieciešamo inventāru dažādu vietējo grupu pasākumu vajadzībām (binokli, teleskopi, noteicēji, citi darba materiāli – sagatavotās spēles u.c.). Biedrība vietējām grupām izsūta arī dažādos projektos sagatavotos izdales materiālus (brošūras, bukletus, plakātus u.c.).
- LOB vietējā grupa var izmantot LOB biroja tehniku (printerus, kopētāju, pēc iespējām arī datoru u.c. pieejamo tehniku) grupas vajadzībām.

Lai nodibinātu LOB vietējo grupu, ir vajadzīgi vismaz pieci LOB biedri. Pēc tam šajā grupā dalībnieku skaits var mainīties, turklāt daļa var arī nebūt LOB biedri. Grupas darbībā jāatceras arī par pienākumiem, jo darbam ar putniem jābūt atbildīgam.

LOB Litenes vietējā grupa ekskursijā uz Kolku.
Foto no E.Kantāna arhīva

Mēs taču gribam palīdzēt putniem, nevis tiem kaitēt, vai ne?

LOB vietējās grupas uzdevumi ir:

- līdzdarboties LOB vadītajos projektos, programmās un arī dažādās mazāka mēroga aktivitātēs, kā arī
- iesaistīt tajās vietējos iedzīvotājus;
- patstāvīgi organizēt dažādas vietējā mēroga aktivitātes, kas atbilst LOB mērķiem;
- patstāvīgi un regulāri organizēt grupas dalībnieku sanāksmes;
- iesaistīt jaunus LOB biedrus;
- informēt un izglītēt vietējo sabiedrību dabas aizsardzības jautājumos.

Grupās darbības nodrošināšanai dalībnieki no sava vidus izvēl grupas vadītāju, tā asistentu un kasieri. Lai veiksmīgāk organizētu savu darbu, grupa sagatavo darbības plānu katram gadam, uzskaita īstenotās aktivitātes pārskata veidā, vismaz viens grupas dalībnieks piedalās LOB kopsapulcē, organizē grupas sanāksmes, kā arī citus sev interesējošos pasākumus. Iespējams, daļa no šeit uzskaitītajām lietām izklausās formālas, taču tik traki nav, un arī pašiem palīdz saprast, ko un kā vēlas darīt, kā arī noteikti palīdz finansējuma piesaistē u.tml.

LOB vietējo grupu vēsture

Sadarbībā ar Zviedrijas Ornitoloģijas biedrību 1999. gadā LOB uzsāka Latvijas rajonos veidot biedrības reģionālās grupas. Reģionālo grupu projektu Zviedrijā vadīja Lenarts Karlsons (*Lennart Carlsson*) un Hokans Ortmanis (*Håkan Örtman*), Latvijā – Ieva Mārdega.

Īss raksts 1999. gada septembra "LOB Jaunumos" aicināja pieteikties aktīvus LOB biedrus. Jau pirmajā projekta pusgadā tika izveidotas piecas reģionālās grupas – Saldū, Talsos, Pļaviņās, Jēkabpilī un Rēzeknē. Pamazām klāt nāca vēl dažas – Jelgavā, Ventspilī, Limbažos un Aucē. Kā jaunākā 2002. gadā izveidojās Aizputes reģionālā grupa. Pavisam 10 reģionālo grupu savos rajonos pulcēja cilvēkus, kas interesējās par dabu un putniem, vēlējās tikt ar domubiedriem un piedalīties biedrības vai pašu veidotos projektos.

Lītenes vietējā grupa vēro putnus Rīgas jūras līča piekrastē.

Foto no E.Kantāna arhīva

Meklējot jūras ērgļus un citus putnus.

Foto no E.Kantāna arhīva

Reģionālo grupu biedri devuši nozīmīgu ieguldījumu otrā Latvijas ligzdojošo putnu atlanta (2000.–2004.) darbā, veikuši ziemojošo ūdensputnu uzskaites, piedalījušies gājputnu atlidošanas reģistrācijā, griežu un pūču izpētē.

Grupām notikuši pieci semināri, kuros to dalībnieki ieguva jaunas zināšanas par putniem un grupu darbu, apmainījās ar pieredzi un tuvāk iepazīna citu grupu dalībniekus. Pirmā, iepazīšanās tikšanās notika 2001. gada oktobrī Saldū; 2002. gadā notika divi putnu noteikšanas semināri – Zasā (martā) un Tiņģerē (maijā). 2004. gada janvārī grupu

vadītāji un aktīvisti pulcējās Siguldā, lai kopīgi plānotu turpmāko darbu, bet 2004. gada martā Ķemeros notika seminārs par sadarbību ar plašsaziņas līdzekļiem.

2004. gadā darbu uzsāka reģionālo grupu atbalsta programma. Tā deva iespēju grupām iesniegt projekta pieņemumus LOB, lai saņemtu finansējumu savām iecerēm. Programmas ietvaros 2004. gadā Ventspils reģionālā grupa izveidoja bukletu par putniem pie Ventspils Dienvidu mola, bet Jelgavas reģionālā grupa sarīkoja Putnu dienas Jelgavas rajona skolām. 2005. gadā finansējumu saņēma Pļaviņu reģionālā grupa, lai izveidotu būru

parauglaukumu bikšainajam apogam, un Ventspils reģionālā grupa, lai sari-kotu putnu izpēti nometni Ventspils rajona Stiklos.

2005. gadā no 26. septembra līdz 6. oktobrim pieci LOB reģionālo grupu jaunieši Saldū sarīkoja starptautisku jauniešu nometni *Youth for Natura*, kurā piedalījās 22 jaunieši – Baltkrievijas, Latvijas, Ukrainas un Zviedrijas ornitoloģijas biedrību reģionālo grupu biedri. Nometnes dalībnieki vēroja putnus vairākās putniem nozīmīgajās vietās Kurzemē. Sadarbībā ar Saldus reģionālās grupas vadītāju Zigridu Jansonu Sātiņu dabas liegumā tika atrasta agrāk nezināma melnā stārķa ligzda un izgatavoti 30 putnu būriši, kas izlikti Striķu apkārtnē. Projektu atbalstīja ES programma “Jaunatne”. Zviedrijas Ornitoloģijas biedrības atbalsts palīdzēja reģionālo grupu rīcībā nonākt putnu noteicējiem, binokļiem un putnu balsu ierakstiem. Vairākām grupām – Limbažu, Auces, Ventspils, Pļaviņu, Rēzeknes un Saldus – izveidojās sadarbība ar reģionālajām biedrībām Zviedrijā, un tās ir cietojušas cita pie citas.

Kopš 2009. gada programma ir mainījusi nosaukumu un, šobrīd tā ir pazīstama kā “LOB vietējās grupas”. LOB vietējo grupu darbība pēdējos gados nav bijusi tik aktīva kā sākotnēji. Ļoti daudz kas ir atkarīgs no finansējuma, taču, lai mazinātu atkarību no finansējuma, šobrīd pamazām veidojam sistēmu, kas ļaus augt pašām grupām patstāvīgi.

Grupas veiksmes formula

Grupas veiksmīgu darbošanos garantē trīs svarīgākie komponenti – cilvēki, darbs un sanāksmes. Bieži vien var gadīties piemirst par kādu no šiem komponentiem, īpaši tad, kad daudz kas jau ir padarīts. Grupas vadītājam, kas ir ļoti aizņemts ar nākamā projekta plānošanu, var gadīties par maz uzmanības veltīt jaunajiem grupas dalībniekiem.

Veiksmīgas grupas centrs ir cilvēki. Cilvēki paši izlemj, pievienoties vietējai grupai vai pavadīt savu brīvo laiku citādi. Daudz laika un pūļu var tikt veltīts jaunu dalībnieku piesaistei, bet der atcerēties, ka tikpat

svarīgi ir rūpēties par esošajiem dalībniekiem.

Cilvēki piedalīsies grupas aktivitātēs tad, ja tie darbojoties gūs prieku. Cilvēki ir lielākā grupas vērtība, un labs grupas vadītājs vienmēr atradīs laiku, lai noskaidrotu, vai visi grupas dalībnieki ir apmierināti ar grupas darbību un tās piedāvātajām iespējām.

Protams, grupas vadītājs var arī viens pats censties visu izdarīt. Bet vai tas ir vajadzīgs? Labākais veids, kā iesaistīt dalībnieku, ir dot viņam kādu uzdevumu. Katrs dalībnieks, kurš ir uzņēmis kādus pienākumus un aktīvi darbojas, spēs nodrošināt grupas darbību arī tad, ja kāds no vadošajiem dalībniekiem atstās grupu. Ārzemju pieredze rāda, ka grupu līderi visbiežāk padodas tieši tā iemesla dēļ, ka viņi ir uzņēmušies pārāk daudz pienākumu un viņus pārņem sajūta, ka neviens nepalīdz. Jums jāspēj uzticēt saviem grupas biedriem arī nozīmīgu uzdevumu veikšanu.

Darbu dalīšana sniedz grupas dalībniekiem sajūtu, ka darba apjoms nav nemaz tik liels un to ir iespējams paveikt laikā, turklāt jaunajiem dalībniekiem ir vieglāk uzņemties vairāk atbildības gadījumos, kad kāds no pastāvīgajiem dalībniekiem grupu pamet. Ikviens dalībnieks, kurš ir iesaistīts grupas aktivitātēs un jūtas vajadzīgs, daudz pārliecinošāk rosinās citus cilvēkus iesaistīties grupā, kā arī daudz dedzīgāk gribēs darboties turpmākajās aktivitātēs.

Jaunu dalībnieku piesaistīšana ienes grupā jaunas idejas, jaunas zināšanas un jaunas paziņas, kas var veiksmīgi palīdzēt risināt dažādas problēmas. Grupas vadītājam ir jāmudina dalībniekus dalīties savās zināšanās, turklāt ne tikai dabaszinību jomā, bet jebkurā, kas var palīdzēt grupas veiksmīgai darbībai.

Šā brīža situācija

Šobrīd ļoti aktīvi darbojas LOB vietējā grupa Gulbenes novada Litenē Elvija Kantāna vadībā. Gandrīz katru mēnesi Litenes grupai notiek vismaz kāda ekskursija, lekcija vai tml. Vēl divas vietējās grupas ir darbības sākumā un par tām noteikti dzirdēsiet turpmāk.

Saskaņā ar apstiprināto LOB stratēģiju 2013.–2020. gadam ir mērķis, ka katrā vēsturiskajā Latvijas rajonā darbojas vismaz pa vienai LOB vietējai, skolu vai PNV uzraugu grupai.

Aicinām izveidot savu vietējo grupu

Vairāk informācijas par LOB vietējās grupas izveidi, padomiem tās darbībā un iespējām iesaistīties lasi apjomīgajā LOB vietējo grupu rokasgrāmatā, kas ir pieejama LOB interneta vietnē (www.lob.lv), sadaļā “Programmas” – “Vietējās grupas” (paldies Lāsmāi Iršai par apjomīgo darbu, sagatavojot šīs rokasgrāmatas pamatversiju!). Ja ir kādi papildu jautājumi par vietējo grupu izveidi vai vēlies izveidot LOB vietējo grupu, tad raksti vietējo grupu koordinātoram Agnim Bušam (e-pasts: agnis@putnidaba.lv) vai zvani LOB (tāl. 67221580).

Šis raksts ir veidots ar Eiropas Savienības Eiropas Sociālā fonda finansiālu atbalstu projekta “Latvijas Ornitoloģijas biedrības (LOB) kapacitātes stiprināšana” ietvaros. 92,07% no projekta finansē Eiropas Savienība ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību. Apakšaktivitāti administrē Valsts kanceleja sadarbībā ar Sabiedrības integrācijas fondu. Par raksta saturu atbild Agnis Bušs.

Autora adrese:
agnis@putnidaba.lv

Summary

Take part in the work on the birds in your neighborhood /Agnis Bušs/

LOB local group is a great way to organize bird research, conservation and public education activities on its nearby area. There are also available a lot of informative material to make activities significant. The idea of the local group is that the people themselves device what they want to do in relation to the birds, but the LOB as grassroots organisation contribute to the vision and goals. Now in Latvia there is one active LOB local group (in Litene, Gulbene municipality) and two more groups are in beginning of their work.